

Könnyes Miatyánk

Kaptam egy történetet, belém kapaszkodott, és én hordoztam, mint ahogy a keresztet a zarándokok. Most leteszem azzal, hogy továbbadom. Enikő története ez: az ő nagypéntekje. Még nem az igazi, hiszen túlélte, de komolyságát illetően amolyan főpróbászerű.

Enikő azon a bizonyos napon kétszer is elmondta a Miatyánkot, mindkétszer ez volt az utolsó mentsvára, egyetlen kijárata az őt megérintő pokolból. De a történetében van még egy „mind a kétszer”: magában suttogetta csak az imát, félve, hogy mások meg ne hallják.

De hogy az elejéről indítsam a történeteket: Kolozsváron vagyunk, a kórház intenzív osztályán. Enikőt életveszélyes hasi műtét után tolták be ebbe a 16 ágyas szobába, ahol a fekhelyek közt alig fél méter volt. A betegek többségéből csövek lógtak ki, éjjel-nappal égett a villany, jajgatás, hörgés hallatszott, férfiak, nők, öregek, fiatalok feküdtek vegyesen, „ömlesztve”. De hogyan: kitarulkozva, kivetkőzve szeméremből, emberi méltóságából, mert nem akadt, aki betakarja, rendezze a fájdalomcsillapítóktól, nyugtatóktól elkábítottakat. Ha csak a rokonok, ismerősök meg nem tették, már akinek volt látogatója.

A középkorban így ábrázolhatták a pokol tornácát, azonban ez az intenzív osztály most inkább egy abszurd drámát idézett, nélkülözhetetlen kellékével, a bohóccal. Adott esetben ez egy idős, érlemeszedéses férfi volt, az egyik ápolónő apja, akit a kórházi személyzet – jobb híján – itt tárolt. Az agg szülő már nem nagyon tudta, hol van, azonban elmebajával egyfolytában magára vonta a figyelmet, elterelve azokról, akik némán vagy zajosan az életükért küzdöttek.

Akárcsak Enikő is, aki mozdulatlanul feküdt, olyanformán, mintha egyre távolodna az élettől, kába, fájdalom kaszabolta teste a senki földjén lebegett. Környezetéből alig ért el hozzá valami, kivéve az, amikor egyszer csak megállt a halál – nem közvetlenül Enikő mellett, hanem két ágygal odébb. Egy székelő bácsi, amolyan hatvanévesforma vasutas, aki előző nap még fent járt, az ágyát rendezte, igaz, sokat jajgatott, most azonban hosszan köhögött, vért hányt, aztán egy utolsót hörgött még, majd utána csend lett. Meghalt. Enikő hallotta, hogy mások kiáltottak az ápolóért, de senki nem mozdult. A lábadozó betegek egy része pedig harsányan kacagott az elmebajos öreg legújabb bolondériáján. Enikő az élete során tapasztalta már, hogy a nevetés is fájhat, de hogy ennyire? Egy test tőle két ágygal

odébb kihülőfélben, az elhunyt lényé, lelke véglegesen szedelőzködik, és senki nem búcsúztatja?

A kórteremben hosszú ideig nem történt semmi, csak a többiek mókázása hallatszott. Enikőben már kívülből annyiira fáj minden, hogy nem bírta tovább. Valahogy felkászálódott a fekhelyéről, úgy tett, mint aki WC-re akar menni, s megállt az útba eső halottas ágyánál, s addig kapaszkodott a támlájába, míg el nem suttogetta a Miatyánkot. Erejéből mindössze ennyi szentségi liturgiára futotta. Meg aztán ez volt az ő lázadása a környezetével szemben. Még soha nem fogalmazódott meg benne ilyen tisztán, hogy nem szabad a halált nem észrevenni. Engedni kell, hogy az csináljon velünk valamit. Például azt, hogy fájjon. Mások azt hitték, azért csorog a könnye, mert nagyon érzékeny neki még a műtét okozta seb. Pedig ebben a fájdalomban volt valami szép is.

A bibliai István halálára gondolt, aki megkövezése gyötrelmében a megnyílt égről beszélt. Aztán pedig arra a Saul nevezetű fiatalemberre, aki ezt végignézte. Látszólag nem történt akkor Saullal semmi, miközben őrizte az elítélt ruháit. De ez az élmény elkezdett dolgozni benne. Akarva-akaratlanul talán Saul is bepillantott ebbe az István vértanú-féle megnyílt égbé. Azért is lehetett belőle Pál apostol.

Enikő úgy érezte, hogy ez a tőle alig egy méterre lévő, kényszerű halálközelség ismeretlen tájakra hívja. Mintha közelebb lett volna hozzá abban az órában a menny, mint a föld. Jó lett volna most egy ismerős kéz, amelybe belekapaszkodhatott volna, és valamiféle Ige, amely világosságot gyújt ebben a besötétülésben.

A betegek órákig feküdtek együtt az elhunytal, míg valaki odajött, lefogta a szemét, és letakarta egy lepedővel. Egy meggyújtott gyertya is előkerült valahonnan, majd leltárba vették – mustrálgatva – az elhunyt holmijait. Amikor a köntösén kezdtek el vitatkozni, hova is tegyék, Enikő számára egyszerre passiószagú lett a kórterem. Őt nagyon felháborította az is, hogy másnap, amikor az elhunyt fia megjelent, és kérte, hadd nézze meg a halottat, sokáig várokoztatták. Tőle kérdezte meg a gyászoló, hol feküdt az édesapja. Miután megmutatta, a férfi megrendülten, hosszan nézte az üres ágyat. Azután sarkon fordult, és kiment.

Ez a jelenet is megérdemelt volna egy könnyes Miatyánkot, de Enikő nagypéntekjénél maradván a második imát éppenséggel az ortodox pap látogatása váltotta ki belőle. Akkorra már elszállították az elhunytat, késő délutánra járt. Enikő csak arra lett figyel-

mes, hogy hirtelen nagy csend lett, s még a lóti-futi ápolók is ájtatosan összetették a kezüket. A belépő pap a neki átadott névsorból felolvasta a betegek nevét, és elhadart egy imádságot, majd elindult az ajtó felé. Enikő rémülten figyelte, amint a pápa egy arany pánttal és keresztel a kezében egyenesen az ő ágya felé tartott. Ösztönösen csúszott a takaró alá, valahogy nem ilyen támogatásra vágyott. Az egyházi szolgáló pedig az ágyára helyezte az arany pántot – alig-alig tudta kibetűzni a nevét a kartonjáról, majd felszólította a többieket, hogy érte mondják el a „Tatal nostru”-t [a Miatyánkot]. Enikő érezte, hogy most mindenki őt irigylt ezért a kitüntetett figyelemért, ő mégis egyfajta tehetetlen haragot és megszegyenülést élt át. Lehet, hogy ő néz ki most a legamatyábbul itt a kórteremben, maga sem tudta még, hogy előtte van-e a halál, vagy most már mögéje került, de az volt benne: ha el kell is távoznia, legalább hagyják itt reformátusul kiszervenvedni. Mert ezt a kórházat mégiscsak az ősei építették... Azután keserűségében és fájdalomában, ott a takaró alá süllyedve hangtalanul belekezdett a Miatyánkba. Magyarul. Közben csorogtak a könnyei, mert valami nagyon elkezdett sajogni benne. Ami fáj, az már nemcsak az ő, de a népe, nemzeti-sége nagypéntekje is volt. Szentül megfogadta, hogy amikor majd véglegesen Odaátra kerül, abba az igazi Mennyei Otthonba, akkor megérkezésekor csakis „Békesség Istentől”-t fog köszönni. Aztán eszébe jutott, hogy az „Aldás, békesség!” mintha az alkalomhoz illőbb lenne. Ezzel feladta a leckét magának, mert nem tudta eldönteni. Nyitva hagyta tehát a kérdést, mint annyi mást még az életében. Gondolkozott még ugyan rajta egy darabig, azután békésen belealudt. Azért még nem örökre.

Enikő hazakerült a kórházból. Igazán ma sem tudja, hogy ott az intenzív osztályon szabad volt-e az, hogy olyan rosszul essen neki a „Tatal nostru”, de valahogy már nem is ez a lényeg. Mindenesetre a Miatyánkot – amikor csak teheti – hangosan mondja. Az ott megélt halálközelség azonban változtatott rajta. Kicsit többet ért abból az igazi Nagypéntekből. S amikor visszagondol az ő nagyhetére, úgy érzi, mintha az intenzív osztályról – a behegedt vágásokon túl – a lelke mélyén magával hozott volna valamit: egy odaátra nyíló kisablakot. Ennek a párkányára olykor – lélekben – kikönyököl, és halkan dúdolni kezdi: „Nincs már szívem félelmére, nézni sírom fenekére...”

Vörös Éva